

Ο Φάκελος Νο. 10,
του Αρχείου του Ιωάννη Μεταξά,
που είναι κατατεθειμένος στα Γ.Α.Κ,
με τα στοιχεία Κ 065, επιγράφεται:
Φάκελος περιέχων χειρόγραφον έκθεσιν
«του Μέλλοντος Συντάγματος».

(Έντυπη Απεικόνιση)

ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΡΧΕΙΟ ΙΟ. ΜΕΤΑΞΑ

ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΣΕΙΡΑ _____

ΑΡΧΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΕΙΡΑ _____

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΑΚΕΛΟΥ -10-

ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΥ _____

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ _____

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ 5-2-1938 έως 1945

ΑΛΛΕΣ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ Φακ. περιέχον χειρόγραφον έκθεσιν « του μέλλοντος
Συνταγματος » ή διάφορα έγγραφα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ _____

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ
ΤΟΥ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

Ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἀρχείου

ΑΘΗΝΑΙ, 1945

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

ΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

Ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἀρχείου

ΑΘΗΝΑΙ, 1945

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ἐπογραφὴν τοῦ ἐκδότου.

Με τὸ πῦχος αὐτὸ δίνω στὴ δημοσιότητα, ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ Πατέρα μου, καὶ χάριν τῆς μνήμης του, τὶς συνταγματικὰς μεταρρυθμίσεις, τὶς ὁποῖες ἐσκόπευε νὰ ἐκδόσῃ καὶ θέσῃ ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τὸ ταχύτερο, νομίζω ἴσως καὶ κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ πολέμου.

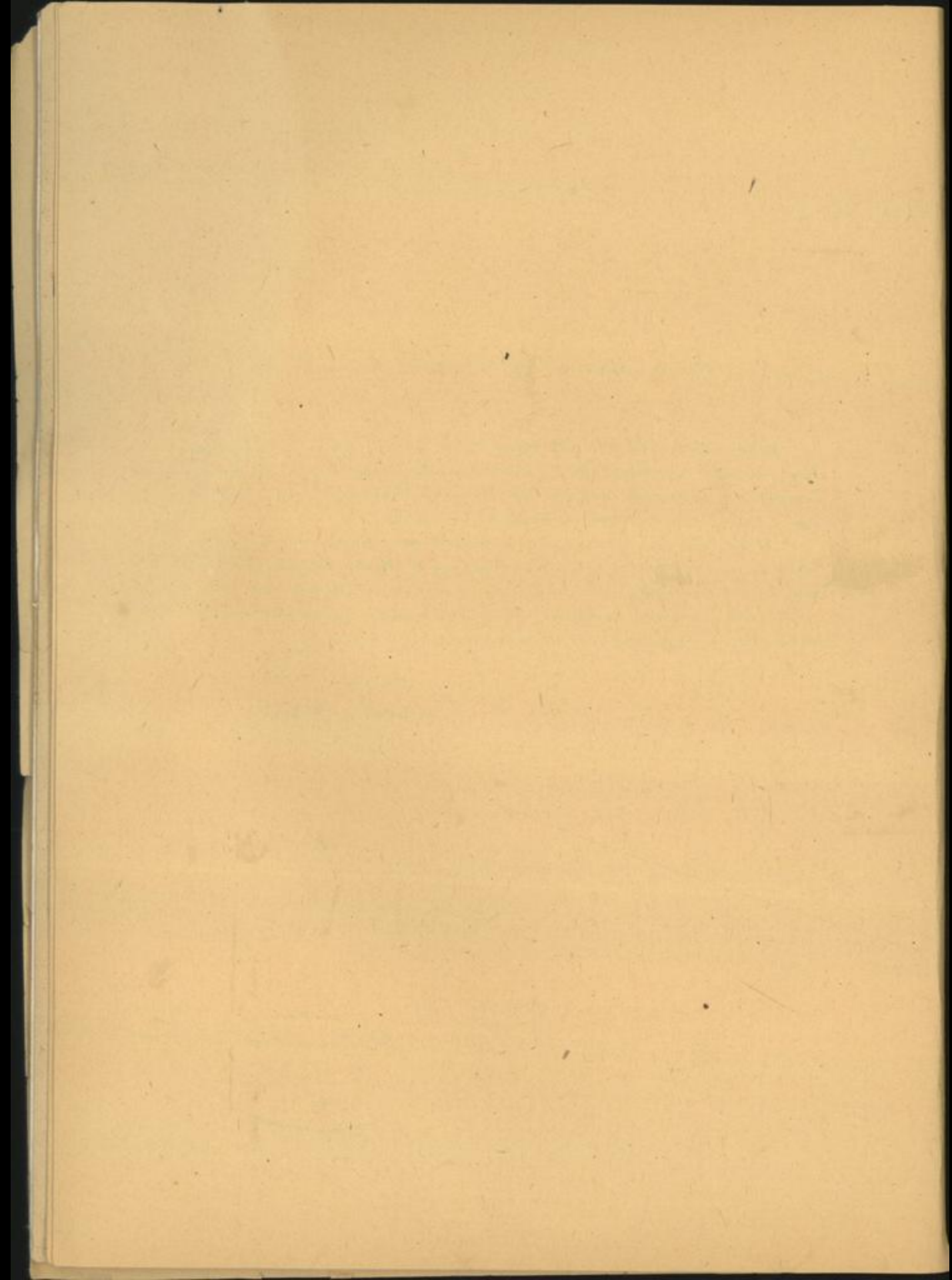
Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἦταν γνωστὴ σὲ μερικὰ πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα συζητοῦσε σχετικὰ τὶς ἐκτέλει του, καθὼς καὶ στὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, πὺν ζήτησε νὰ τοῦ παραδοθῇ, λίγες μέρες μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Πατέρα μου.

Ἡ τότε πολεμικὴ κατάστασις καὶ ἡ ξένη κατοχὴ, ματαίωσαν καὶ τὴν ἐπίδοσιν καὶ τὴ δημοσίευσιν τῆς ἐργασίας αὐτῆς μέχρι σήμερον.

Νοέμβριος 1944

ΛΟΥΚΙΑ Ι. ΜΕΤΑΞΑ

Α'

Ἐκθέσεις γενικῶν γραμμῶν τοῦ μέλλοντος Συντάγματος, γενομένη πρὸς ἐμὲ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ τὴν 19 Δεκεμβρίου 1940 εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὅπου ἔχει ἐγκατασταθῇ τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον.

Τὰ κατωτέρω ἐλήφθησαν ὑπ' ἐμοῦ ἐστενογραφημένα καὶ ἐπὶ λέξει.

Ἔλαβον τὴν ἐντολὴν βάσει τούτων καὶ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 νὰ καταρτίσω σχέδιον Συντάγματος, ὅπερ θὰ ὑπέβαλλε πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα καὶ θὰ τὸ ἔθιπεν εἰς ἐφαρμογὴν εὐθὺς ἅμα τῇ ἀνακωχῇ. Διότι εἶχε τὴν ἰδέαν ὅτι «πολὺ σύντομα θὰ πετάξουμε τοὺς Ἰταλοὺς στὴ θάλασσα».

Μοῦ συνέστησεν ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν. Ἐγὼ γνωρίζων, ὅτι προηγουμένως εἶχεν ἀνακοινώσει σκέψεις περὶ τοῦ μέλλοντος πολιτεύματος εἰς τὸν κ. Γ. Μαντζούφαν, ἐζήτησα καὶ ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ τοῦ ἀνακοινώσω τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος.

«Τὸ πρῶτον θέμα εἶναι ποῖος εἶναι ὁ φορεὺς τῆς ἀρχῆς, τῆς ἐξουσίας. Σὲ κράτος βασιλευόμενον, κατ' ἐμέ, εἶναι ὁ βασιλεὺς. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς δὲν ἐνεργεῖ ποτὲ μόνος του, ἀλλ' ἐνεργεῖ διὰ μιᾶς ὑπευθύνου κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν διορίζει αὐτός. Ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάρχῃ κυβερνητικὴ ἐνότης, διορίζει μόνον τὸν ἀρχηγὸν τῆς κυβερνήσεως, οἱ δὲ ἄλλοι διορίζονται κατόπιν διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κυβερνήσεως. Αὐτὸς εἶναι ὁ φορεὺς τῆς ἐξουσίας ἐν γένει, τῆς νομοθετικῆς, τῆς ἐκτελεστικῆς, τῆς δικαστικῆς καὶ τῆς συντακτικῆς ἀκόμη.

Ποία ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ; Ἄν ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ συμμετοχὴ εἶναι κυριαρχικὴ, τότε παύει νὰ εἶναι ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ κυ-

βέρνησις οἱ φορεῖς τῆς ἐξουσίας. Ἀλλὰ δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι κυριαρχική. Τί θὰ εἶναι; Θὰ εἶναι συμβουλευτική. Ὅχι μόνον συμβουλευτική, ἀλλὰ καὶ ἑκφρασις τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς θελήσεως. Ἄν ἔχῃ τὴν ἐπιρροὴν αὐτὴν ὁ λαός, εἶναι πολὺ μεγάλη. Τὸ Ἔθνος καὶ ὄχι ὁ Λαός. Τὸ Ἔθνος. Ἡ ἔννοια συμπίπτει. Θὰ τὸ λέμε Ἔθνος, διότι εἴμεθα κράτος ἐθνικόν.

Κατὰ δύο τρόπους γίνεται [ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ]. Ἡ ἀπ' εὐθείας, τὸ ὁποῖον ὅμως ἡμπορεῖ νὰ γίνεταί κάθε τόσο. Ἀλλὰ δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἓνας διαρκὲς σύμβουλος, δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ κάνῃ συχνὰ δημοψηφίσματα, διότι θ' ἀνεστάτῳε τὴν ζωὴν. Δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ παρὰ δι' ἀντιπροσώπων.

Ἄλλ' ἂν τὸ σῶμα τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν εἶναι ἓν καὶ μόνον, ὅπως ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἡ Βουλὴ, μία Ἐθνοσυνέλευσις κ. λ. π., μοιραίως θὰ κατέληγεν ἡ ἐξουσία εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα. Καὶ τότε θὰ ἔχωμεν μίαν ἐξουσίαν κυβερνητικὴν, ἡ ὁποία θὰ εἶναι κατ' ὄνομα μόνον, καὶ πραγματικά, ἐξουσίαν τῶν ἀντιπροσώπων, ἄρα κοινοβούλιον.

Ἐγὼ ἐσκέφθην νὰ διαιρέσω τὴν ἀντιπροσωπευτικὴν δύναμιν τοῦ λαοῦ. Νὰ τὴν διαιρέσω εἰς τρεῖς ἐξουσίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι πραγματικά διακεκριμέναι, ἀλλ' ἐνοῦνται ὅμως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς κυβερνήσεως. Ἀλλ' ὥς ἀντιπροσωπεῖται λαϊκαὶ αἱ ἐξουσίαι νὰ εἶναι διακεκριμέναι.

Ἐπομένως θὰ ἔχωμεν: Ἐν συμβούλιον διὰ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἓν συμβούλιον διὰ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ ἓν συμβούλιον διὰ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν τὰ ὁποῖα θὰ προέρχωνται, ἀπ' εὐθείας καὶ τὰ τρία, δι' ἐκλογῆς καθολικῆς καὶ ἀμέσου καὶ μυστικῆς, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἡμποροῦσε νὰ ὑπάρχῃ ἓνα μικρὸ ποσοστὸν ἐπαγγελματικόν. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἐκλέγωνται συγχρόνως. Πρέπει εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν νὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ ἀπὸ ἑτοὺς εἰς ἑτος. Νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἐπαφὴ μεταξύ τῶν. Οὐδὲν μέλος τῶν σωμάτων αὐτῶν νὰ εἶναι μέλος καὶ τοῦ ἄλλου σώματος καὶ οὐδὲν μέλος τῶν σωμάτων αὐτῶν νὰ εἶναι ὑπουργός. Ἡ θητεία νὰ εἶναι τριετής, ὥστε νὰ ἔρχεται ἡ ἀλλαγὴ, τὸ ἓν ἑτος τὸ ἓνα, τὸ ἄλλο ἑτος τὸ ἄλλο καὶ τὸ τέταρτον ἑτος τὸ πρῶτον σῶμα πάλιν.

Αὐτὰ θὰ εἶνε σύμβουλοι.

Τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα. Θὰ εἶναι ὡς σύμβουλος. Θὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ τὸ Ὑπουργεῖον. Ποῖος θὰ εἶναι ὁ μηχανισμὸς εἶναι δευτερεῦον ζήτημα. Θὰ τὸ βροῦμε. Θὰ ἡμπορῇ ἡ κυβέρνησις ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐκδώσῃ ἕνα νόμον καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν κύρωσιν αὐτοῦ κατόπιν. Αὐτὰ εἶναι εὐκόλον νὰ λυθοῦν.

Δὲν θὰ ἀπασχολῇται παρὰ μόνον μὲ νόμους καὶ οὐχὶ μὲ διοίκησιν.

Ἡ κυβέρνησις θὰ εἰσῃγῇται. Μόνον ἡ κυβέρνησις, ὄχι βουλευταί.

Τί ἐπιρροὴν θὰ ἔχῃ αὐτό; Ἄν ἀπορριφθῇ ὁ νόμος ἀπὸ τὸ νομοθετικὸν σῶμα, ἡ κυβέρνησις ἡμπορεῖ νὰ τὸν ἐκδόσῃ. Ἐχει ὅμως ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν. Θὰ παίζῃ σπουδαῖον ρόλον ἡ κοινὴ γνώμη.

Ὁ προϋπολογισμὸς δὲν εἶναι νομοθετικὴ, εἶναι διοικητικὴ πράξις. Θὰ τὸν κἀνῃ ἡ κυβέρνησις καὶ ὁ βασιλεὺς.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα. Θὰ ἀπασχολῇται μὲ τὰς πράξεις τῆς διοικήσεως. Ἐκεῖ βεβαίως πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ πολυλογία καὶ ἡ ἐκτροπὴ, οὕτως ὥστε νὰ μὴν ἐκτραπῇ τὸ σῶμα αὐτὸ εἰς μίαν ἀντίδρασιν. Ἄλλ' αὐτὸ θὰ ρυθμισθῇ διὰ τοῦ κανονισμοῦ. Ἡμπορεῖ νὰ ἐλέγχῃ καὶ νὰ ἐκφράζῃ ἐπιθυμίας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν διοίκησιν. Αἱ συνεδριάσεις θὰ γίνωνται δημοσίᾳ, ἐκτὸς ἐὰν ζητήσῃ τὸ σῶμα νὰ γίνουν μυστικά. Δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐλέγχῃ τὰ δικαστικὰ ὄργανα.

Τὸ τρίτον Σῶμα. Ὁ γενικὸς ἔφορος τῆς διαχειρίσεως τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἐκ μέρους τῶν δικαστικῶν ὀργάνων, τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα εἶναι μεγάλα. Διότι δύναται ἡ κυβέρνησις ἐπὶ τῇ προτάσει αὐτοῦ τοῦ σώματος νὰ ἄρῃ καὶ τὴν ἰσοβιότητα καὶ τὴν μονιμότητα τῶν δικαστικῶν ὀργάνων.

Ἀνώτατον δικαστήριον τῶν ὀργάνων τῶν διαχειριζομένων τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. Δύναται δηλαδὴ νὰ ἄρῃ ἀποφάσεις δικαστικὰς ἐκδοθείσας εἰς τελευταῖον βαθμόν. Πότε ὅμως; Ὅταν εἰσηγηθῇ τοῦτο ἡ κυβέρνησις. Δηλαδὴ μίαν στραβὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἡμπορεῖ νὰ τὴν ἄρῃ.

Βάζουμε τὸν λαὸν ὑπεράνω ὅλων. Καὶ εἶναι Ἀνώτατον Δικαστήριον, διὰ τὴν δικάσῃ τοὺς ὑπουργοὺς. Οἱ ὑπουργοὶ παραπέμπονται κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου εἰς αὐτό.

Ἡμπορεῖ νὰ προσθέσῃ κανεὶς 3—4 δικαστικά πρόσωπα, ὅπως ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου κ.λ.π., εἰς μίαν δίκην ὑπουργοῦ. Ἀλλὰ τὴν δίκην τῶν ὑπουργῶν θὰ τὴν κάνῃ αὐτὸ τὸ σῶμα. Παραπομπὴν ὁμως εἰς δίκην τὴν κάνει τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, τῶν πρῶν ὑπουργῶν γιὰ πράξεις, τὰς ὁποίας ἐξετέλεσαν ὡς ὑπουργοί. Διὰ τὰς ὑποθέσεις τῶρα τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἕνας ὑπουργὸς ἂν ἐσκότῳσεν ἕναν ἄνθρωπον, αὐτὸς πρέπει νὰ παύσῃ νὰ εἶναι ὑπουργὸς καὶ παραπέμπεται εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια, ὅσον δὲν εἶναι πολιτικαὶ πράξεις.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐξουσία. Τὰ τρία αὐτὰ [συμβούλια] μαζί, ἀποτελοῦν τὸ συμβούλιον διὰ τὴν συντακτικὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις καὶ μόνον αὐτὴ εἰσηγεῖται.

Τελευταῖος θεσμὸς εἶναι τὸ δημοψήφισμα, ὅσάκις δι' οἷονδήποτε λόγον νομίσῃ ἡ κυβέρνησις καὶ οὐδεὶς ἄλλος, ὅτι πρέπει νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ λαοῦ.

Ὑποθέσωμεν ὅτι ἐν ἅπ' αὐτὰ [τὰ συμβούλια] κάνει μίαν συστηματικὴν ἀντίδρασιν καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ προχωρήσῃ ἡ κυβέρνησις. Τότε πάει στὸ λαὸ καὶ προκαλεῖ δημοψήφισμα καὶ λύεται διὰ δημοψηφίσματος κυριαρχικῶς τὸ ζήτημα.

Τὸ Δημόσιον Δίκαιον τῶν Ἑλλήνων, τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα κλπ, κανονίζονται ἐκάστοτε διὰ νόμου. Κάθε φορὰ ὁ νόμος ὁρίζει. Ὁ νόμος ἡμπορεῖ νὰ μεταβληθῇ καὶ συστέλλονται ἢ διαστέλλονται ἀναλόγως τῶν περιστάσεων.

Ἡ ἐλευθεροτυπία θὰ ὑπάρχῃ. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἂν εἶναι λογοκρισία προληπτικὴ ἢ κατασταλτικὴ ὁρίζεται διὰ νόμου.

Ποία ἡ θέσις τοῦ τύπου μέσα εἰς τὸ κράτος ὥστε νὰ εἶναι δημόσιον λειτούργημα, ὅπως εἶναι τοῦ δικηγόρου, θέλει εἰδικὴν ἐξέτασιν.

Ἐκλογεῖς θὰ εἶναι τὰ παιδιά 18 ἐτῶν μέχρι βαθέος γήρατος, ἀρσενικά καὶ κορίτσια, ἐκλέξιμοι δὲ ἀφοῦ ἐκπληρώσουν τὴν

στρατιωτικήν των υποχρέωσιν. Ἴσως διὰ τὸ δικαστικὸν συμβούλιον χρειάζονται ὠρισμένα προσόντα ἡλικίας ἀπὸ 35 ἐτῶν.

Κόμματα δὲν ἀναγνωρίζονται.

Δύο ζητήματα σπουδαῖα :

1) Ἡ μορφή τῆς Κοινωνίας. Ἑργατική. Εἰς οὐδένᾳ Ἑλληνᾷ ἐπιτρέπεται νὰ μὴ ἔχῃ ἐργασίαν. Πᾶς ἄεργος καὶ ζῶν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων του στερεῖται τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων, ἀπὸ ἀπόψεως δὲ ἀστικῆς εἶναι ὑπὸ κηδεμονίαν. Εἴτε πνευματικὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ θὰ κάνῃ μίαν ἐργασίαν. Ἐκτὸς ἂν εἶναι ἄνεργος, γέρον ἢ ἀσθενής.

2) Ἡ Ἰδιοκτησία θὰ θεωρηθῇ ὡς λειτούργημα (fonction) τῆς κοινωνίας. Ὑπάρχει ἡ ἰδιοκτησία καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς περιουσίας, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ συνόλου ὑποχρεωτικῶς. Δηλαδή τὸ σύνολον, τὸ κράτος, ἔχει τὸ δικαίωμα ἐν περιπτώσει κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν τὴν διαχειρίζεται κανεὶς ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ συνόλου νὰ βάλλῃ χέρι.

Τὸ Σύνταγμα θ' ἀρχίξῃ μὲ τὴν *θρησκείαν*, θὰ ἐνισχύσωμεν τὸν *θρησκευτικὸν* παράγοντα.

Ἡ *Οἰκογένεια*. Εἶναι βασικὸν στοιχεῖον τῆς συγκροτήσεως τῆς κοινωνίας.

Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου. Ἐχει δικαιώματα, ἀλλὰ τὰ δικαιώματα τοῦ συνόλου προηγούνται πάντοτε καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου. Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου ἀπέναντι τοῦ κράτους κανονίζονται διὰ νόμου ἀναλόγως τῶν συμφερόντων τοῦ συνόλου.

Μέσα εἰς τὸ σῶμα τοῦ συντάγματος θὰ ἔχωμεν τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως. Δὲν ὑπάγεται ὑπὸ συζήτησιν. Θεωρεῖται μόνιμος ἀρχή. Οὔτε δημοψήφισμα ἡμπορεῖ νὰ κανονίσῃ αὐτό. Καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ διαχωρισμὸς τῶν σωμάτων αὐτῶν. Ὁ διαχωρισμὸς τῶν εἰς τρία σώματα καὶ ἡ συγκέντρωσις εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν κυβέρνησιν τῶν τριῶν ἐξουσιῶν, αὐτὰ εἶναι μόνιμα στοιχεῖα τοῦ πολιτεύματος.

Ἐπίσης ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐτοδιοίκησιν, πρέπει νὰ περιορίσωμεν αὐτήν, ἡ ὁποία ἐκάστοτε κανονίζεται διὰ νόμου.

Τὸ Σύνταγμα πρέπει νὰ εἶναι ὅσο τὸ δυνατόν σύντομον. Καμμιὰ τριανταριά ἄρθρα.

Τὸ τρίτον συμβούλιον ἡμπορεῖ νὰ πάρῃ τὴν θέσιν πού ἔχει εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς Βαϊμάρης. Ἡμπορεῖ νὰ κρίνῃ καὶ διὰ σκοπιμότητα. Εἶναι κυρίαρχος ἡ δικαστικὴ ἐξουσία. Τὴν εἰσήγησιν τὴν κάνει ἡ κυβέρνησις.

Κανένα δικαστήριον δὲν ἡμπορεῖ γὰ κηρύξῃ νόμον ἀντισυνταγματικὸν παρὰ εἰσηγήσει τῆς κυβέρνησεως.

Τὸν διορισμὸν τοῦ ὁ πρωθυπουργὸς τὸν ὑπογράφει ὁ ἴδιος, ἀλλὰ τὸ διάταγμα τῆς παύσεως ὁ διάδοχος αὐτοῦ, τὸ δὲ διάταγμα τῆς παραιτήσεως ὁ παραιτούμενος. Εἶναι πολιτικαὶ πράξεις, διὰ τὰς ὁποίας κάποιος θὰ πάρῃ τὴν εὐθύνην.

Ὑποθέσωμεν ὅτι ἀπορρίπτεται ἓνα νομοσχέδιον. Ἡμπορεῖ νὰ τεθῇ προσωρινῶς ἐν ἰσχύϊ καὶ θὰ δικασθῇ πλέον δευτέραν φορὰν μὲ τὴν νέαν νομοθετικὴν σύνοδον, ἡ ὁποία θὰ εἶναι, ὅποιαδήποτε. Ἡ νέα βουλὴ θὰ τὸ δικάσῃ. Ἄν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἀπορρίψῃ καὶ ἡ νέα βουλὴ, τότε πάει εἰς τὸ δημοψήφισμα. Ἄν τὸ δημοψήφισμα δώσῃ δίκαιον (εἰς τὸ νομοθετικὸν σῶμα) τότε θὰ εἰπῇ ὅτι¹⁾ καὶ τὸ σταματᾷ. Εἴμεθα εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς νομοθετικῆς περιόδου καὶ φέρωμεν νομοθέτημα καὶ τὸ ἀπορρίπτει. Ἐγὼ τὸ θέτω ἐν ἰσχύϊ διὰ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἔτος. Ἐρχεται ἡ νέα βουλὴ καὶ τὸ ἀπορρίπτει. Δημοψήφισμα. Ἐν τῷ μεταξὺ τίθεται ἐν ἰσχύϊ. Ἄν καὶ ἡ νέα βουλὴ καὶ τὸ δημοψήφισμα [τὸν ἀπορρίψουν], τότε βεβαίως τὸν νόμον αὐτὸν δὲν τὸν θέλει τὸ ἔθνος.

Δικαίωμα διαλύσεως: Μόνον κατόπιν δημοψηφίσματος. Θὰ προκαλέσῃ τὸ ἐρώτημα. Δημοψήφισμα, καὶ κατόπιν θὰ τὴν διαλύσῃ.

Τὸ δικαστικὸν σῶμα θὰ δικάζῃ καὶ τὰ ἐγκλήματα τοῦ τύπου. Ὅχι τὰ κοινά. Διότι δὲν ἡμπορεῖ καὶ μίαν ἀπλὴν ἐξύβρισιν νὰ δικάσῃ αὐτὸ καθ' ὑπέρβασιν πάσης ἄλλης ἐξουσίας. Π. χ. ὕβρισε κανεὶς τὴν κυβέρνησιν. Αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ δικασθῇ ἀπὸ τὸ δικαστήριον αὐτό.

1. Μικρὸν κενὸν εἰς τὸ κείμενον, λόγῳ δυσαναγνώστου τοῦ στυλογραφημένου χειρογράφου (σημ. ἐκδότου).

Τὰ ὀρκωτὰ δικαστήρια παραμένουν. Ἡμπορεῖ νὰ συμμετάσχουν καὶ δικασταὶ ὄχι ὁμῶς πλέον τοῦ 1)3. Δηλαδή ἡμποροῦν νὰ διορισθοῦν 4 δικαστικοί, ἀλλ' ὄχι πέραν τοῦ 1)3.

Ἡμπορεῖ μία δίκη περὶ τύπου νὰ εἰσαχθῇ ἀμέσως, ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτὸ [τὸ δικαστικὸν σῶμα].

Ἐνα ἄλλο πράγμα : Οἱ βουλευταὶ τῶν τριῶν σωμάτων δὲν λαμβάνουν μισθόν. Ἐφ' ὅσον ὁμῶς ἔχουν μόνιμον διαμονὴν εἰς ἐπαρχίαν, λαμβάνουν τὰ ἐξοδα τῆς διαμονῆς των ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ διάστημα τῆς συνόδου. Θὰ καλοῦνται μόνον ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν ἢ ὁποία ἀνοίγει καὶ κλείει [τὴν σύνοδον] διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Η

Τὴν 23ην Ἰανουαρίου 1941 μὲ ἐκάλεσεν ὁ κ. Γ. Μαντζούφας καὶ μοὶ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἶχε συνομιλίαν μετὰ τοῦ ἀσθενοῦντος τότε, ἐν Κηφισοῖ, Ἰωάννου Μεταξᾶ, ὅστις τοῦ εἶπε νὰ μοῦ διαβιβάσῃ τὰς ἀκολουθούσας προσθήκας τὰς ὁποίας ἔγραψα καθ' ὑπαγόρευσιν.

«Ὡς πρὸς τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον, θὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις μετὰ τὴν ἀπόρριψιν προτάσεως νόμου νὰ θέσῃ τὸν νόμον εἰς ἐφαρμογὴν, ἐπαναφέρουσα τὸ ζήτημα μετὰ πάροδον ὥρισμένου χρόνου. Ἄν καὶ πάλιν ἀπορριφθῇ ἡ πρότασις ὑπὸ τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου, τότε διενεργεῖται δημοψήφισμα, ὅποτε ἂν δοθῇ δίκαιον εἰς τὴν κυβέρνησιν ὑποχρεωτικῶς θὰ διαλύεται τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον.

Περὶ Πρωθυπουργοῦ. Ὁ πρωθυπουργός, ἐκλεγόμενος διὰ τῶν 2)3 τῶν ψήφων τοῦ ἔθνους, διορίζεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Δύναται ὁμῶς ὁ βασιλεὺς νὰ διορίσῃ καὶ μεταξὺ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἔλαβον ἢ δὲν ἔλαβον τὰ 2)3. Δηλαδή, θὰ δύναται νὰ διορίζῃ πρωθυπουργὸν καὶ τὸν μὴ τυχόντα τῶν 2)3 ἢ ἀκόμη καὶ μὴ ὑποψήφιον κἄν.

Ὁ βασιλεὺς διορίζει τὸν πρωθυπουργόν. Τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ πάροδον 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς κυβερνήσεως διενεργεῖται ὑποχρεωτικῶς δημοψήφισμα. Αἱ ὑποψή-

φιότητες κυροῦνται ὑπὸ τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου 3 ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκλογῆς, μετὰ προσφυγὴν εἰς τὸν βασιλέα.

Δηλαδή ὁ βασιλεὺς, ἂν θέλῃ, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ πρωθυπουργοῦ, ἔστω καὶ ἂν ἕτερος ὑποψήφιος ἔλαβε περισσοτέρας ψήφους.

Ἀντὶ νὰ γίνεταί ἐκ τῶν προτέρων ἡ ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν πρωθυπουργοῦ, νὰ γίνεταί ἐκ τῶν ὑστέρων μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ πρωθυπουργοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὑπὸ τύπον ἐγκρίσεως ἢ τροποποιήσεως τῆς βασιλικῆς ἐντολῆς.

Τὸ δημοψήφισμα ἢμπορεῖ νὰ παραληφθῇ ἐν περιπτώσει κινδύνου τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος ἢ ἐξωτερικῶν κινδύνων διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας».

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΡΟΣ

Β'

Τὴν 13ην Δεκεμβρίου 1940, ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Μεταξᾶς, μοῦ ἐνεπιστεύθη διὰ μακρῶν τὰς περὶ Πολιτεύματος σκέψεις του, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀποκρυσταλλώσει κατόπιν πολυετοῦς ἐρεῦνης, μὲ τὸν σκοπὸν, ὅπως ἔλεγε, νὰ προσαρμόσῃ τὸ *Πολίτευμα* μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας, ἐν ὅψει τῆς παγκοσμίου πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς κρίσεως καὶ τῶν ἐξελίξεων τῆς.

Διὰ τὰ λεχθέντα, μοῦ συνέστησεν μυστικότητα. Ἐν τούτοις, ἀντιλαμβανόμενος τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τῶν ὧσιν μοὶ ἀνεκοίνωσε, συνήντησα αὐθημερὸν καὶ ἀμέσως μετὰ ταῦτα τὸν κ. Νικόλαον Δ. Κούμαρον, πρὸς τὸν ὁποῖον, παραβαίνων τὴν ἐντολὴν ἐχεμυθείας, κατέστησα γνωστὰς τὰς σκέψεις αὐτάς, περίληψιν τῶν ὁποίων ἐκράτησεν οὗτος καθ' ὑπαγόρευσιν, ὥς τὰς ἐνεθιμούμην ἐκ τῆς προσφάτου συνομιλίας.

Τὸ κείμενον εἶναι τὸ ἀκόλουθον :

« Ἡ κυβέρνησις θὰ συγκεντρῶνῃ τὰς τρεῖς ἐξουσίας καὶ τὴν συντακτικὴν.

Ὁ βασιλεὺς θὰ διορίζει τὸν πρωθυπουργὸν καὶ ἐν συνεννοήσει μὲ αὐτὸν τοὺς ὑπουργούς.

Ἀντιπροσωπευτικὰ Συμβούλια. Ἐκλεγόμενα διὰ καθολικῆς ἀμέσου ψηφοφορίας τρία τὸν ἀριθμὸν, τὸ νομοθετικόν, τὸ ἐκτελεστικὸν καὶ τὸ δικαστικόν.

Τὸ νομοθετικὸν θ' ἀποτελεῖται ἀπὸ 80 ἀντιπροσώπων, τὸ ἐκτελεστικὸν ἀπὸ 60 καὶ τὸ δικαστικὸν ἀπὸ 40.

Νομοθετικόν. Θὰ ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν συμπληρωσάντων τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἀρρένων καὶ θηλέων. Ἐκλέξιμοι θὰ εἶναι

οἱ ἔχοντες ἐκπληρώσει τὴν στρατιωτικὴν τῶν ὑποχρέωσιν. Θὰ λαμβάνουν μέρος ἐπίσης 2 ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν καὶ 1 ἢ 2 τῶν ἀγροτῶν. Τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον θὰ ἔχῃ γνωμοδοτικὴν ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῆς κατ' ἀρχὴν ἀνάγκης ψηφίσεως νομοθετήματος, μὴ δυνάμενον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν διατάξεων τοῦ νόμου διὰ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κομματισμοῦ.

Θητεία τριετής.

Ἀπορριψίς προτάσεως τῆς κυβερνήσεως, μόνης δυναμένης νὰ προτείνῃ νόμον, θὰ ἔχῃ ἀποτέλεσμα, ὅτι ὁ νόμος θὰ δύναται νὰ τίθεται ἐν ἐφαρμογῇ διὰ χρονικὸν διάστημα ἑνὸς ἔτους (ἢ 2 ἐτῶν), δυναμένης τῆς κυβερνήσεως νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ νομοθέτημα εἰς ψηφοφορίαν καὶ ἂν καὶ διὰ δευτέραν φορὰν ἀπορριφθῇ τὸ νομοθέτημα, θὰ δύναται νὰ διαλύσῃ τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον. Ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ διαλύῃ ὅσαςκις θέλει τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ συμβούλια.

Ἐκτελεστικὸν Συμβούλιον. Θὰ ἐκλέγεται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον δι' ἀμέσου ψηφοφορίας ὅπως τὸ προηγούμενον. Ἀσυμβίβαστος ἢ ἰδιότης τοῦ μέλους καὶ τῶν δύο συμβουλίων καὶ μὴ ἐκλογιμότης ἐπὶ πενταετίαν τοῦ μέλους τοῦ ἐκτελεστικοῦ συμβουλίου ἢ τοῦ δικαστικοῦ εἰς τὸ πρῶτον συμβούλιον καὶ ἀντιστρόφως.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπιτυγχάνεται ὁ χωρισμὸς τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ἀπὸ τὴν ἐκτελεστικὴν, ὥστε ὁ βουλευτὴς ὁ μετέχων εἰς τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ἐπερωτήσεως καὶ τὰνάπαλιν ὁ μετέχων εἰς τὸ ἐκτελεστικὸν συμβούλιον δὲν θὰ ἔχῃ δικαίωμα νομοθεσίας.

Ἐπερωτήσεις θὰ κάνουν μόνον τὰ μέλη τοῦ ἐκτελεστικοῦ συμβουλίου. Ὁ ὑπουργὸς ἐρωτώμενος θὰ δίδῃ ἐξηγήσεις καὶ πληροφορίας καὶ ἡ συζήτησις θὰ σταματᾷ, ἄνευ οὐδεμιᾶς κυρώσεως.

Τὸ Δικαστικὸν Συμβούλιον. 40 μέλη. Ἐκλέξιμοι : οἱ ἔχοντες συμπληρώσει τὸ 40ὸν ἔτος, ἄνευ εἰδικῶν προσόντων. Ἐποπτεία τῆς λειτουργίας τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀποφάσεων καὶ τῆς¹⁾ αὐτῶν.

Ἡ κυβερνήσις θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τῆς αἰτήσεως ἀναστολῆς

1. Δυσανάγνωστος λέξις εἰς τὸ στενογραφημένον κείμενον (σημ. ἐκδότου).

ἐκτελέσεως τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων, παραπέμπουσα τὸ ζήτημα ἐνώπιον τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου.

Οἱ βουλευταὶ θὰ εἶναι ἄμισθοι καὶ θὰ παρέχεται ἀποζημίωσις διὰ τὰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας θὰ εὐρίσκωνται ἐκτὸς τῆς ἐδρας των, π. χ. εἰς τοὺς ἀθηναίους οὐδεμία θὰ παρέχεται ἀποζημίωσις. Θὰ δύνανται ὁμως νὰ ἀσκήσουν καὶ ἄλλο ἐπάγγελμα.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐξουσία: Ἐθνοσυνέλευσις τῶν τριῶν σωμάτων. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας κυβερνήσεως καὶ ἐθνοσυνελεύσεως διεξάγεται δημοψήφισμα.

Οἱ ὑπουργοὶ δὲν δύνανται νὰ εἶναι ταυτοχρόνως μέλη τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν συμβουλίων. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ λειτουργήματος τοῦ ὑπουργοῦ ὑπὸ μέλους τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου σημαίνει παραίτησιν ἀπὸ τῆς ιδιότητος ταύτης καὶ τὴν διεξαγωγὴν ἀναπληρωματικῆς ἐκλογῆς.

Τὸ δικαστικὸν συμβούλιον ἐξετάζει ἀκόμη καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ζητημάτων μετὰ πρότασιν τῆς κυβερνήσεως.

Κωλυσιεργία ἐκ μέρους τοῦ νομοθετικοῦ σώματος θὰ δίδῃ δικαίωμα εἰς τὸ νὰ τίθεται εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τὸ νομοθετικὸν μέτρον. Δηλαδή ἂν ὑποβληθῇ πρότασις νόμου διὰ τὸ κατ' ἀρχὴν σκόπιμον καὶ βραδύνη ἢ ἀπόφασις τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου, θὰ δύνανται ἡ κυβέρνησις νὰ ἐκδώσῃ τὸν νόμον.

Ἡ σύστασις κόμματος ἀπαγορεύεται.

Εἰ δυνατόν, οἱ νόμοι θὰ περιέχουν μόνον τὰς γενικὰς ἀρχὰς καὶ θ' ἀφίνηται εἰς τὴν Κυβέρνησιν εὐρὺ στάδιον ἐφαρμογῆς ἐν ταῖς λεπτομερείαις.

Αἱ θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ Συντάγματος. Ὡς πρὸς τὴν μορφήν τοῦ πολιτεύματος καὶ ὡς πρὸς τὴν μὴ δυνατότητα τῆς συμπτώσεως εἰς τὰ αὐτὰ πρόσωπα τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, τῆς νομοθετικῆς, τῆς ἐκτελεστικῆς καὶ τῆς δικαστικῆς λειτουργίας.

Θεμελιώδεις διατάξεις θὰ εἶναι καὶ τὸ περὶ ιδιοκτησίας καὶ τὸ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐργασία καὶ ἡ ἐκλογὴ ἐπαγγέλματος εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας θὰ περιέχεται εἰς τὸ Σύνταγμα. Παραγωγικὴ ἐργασία, ὥστε καὶ οἱ πλούσιοι θὰ ἐργάζονται μὲ κύρῳσιν

καὶ ποινὰς δι' ὅσους καὶ κατ' οὐσίαν παραβαίνουν τὰς διατάξεις αὐτάς.

Αἱ λεπτομέρειαι τῆς καταρτίσεως τοῦ νόμου θὰ γίνωνται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Μόνον ἡ κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα προτάσεως νόμου. Νομοθετικὴ πρωτοβουλία τοῦ νομοθετικοῦ σώματος δὲν ὑφίσταται. Πρωτοβουλίαν ἔχει μόνον τὸ ἐκτελεστικὸν συμβούλιον προκειμένου περὶ ἐπερωτήσεων.

Τὰ σώματα θὰ συγκαλοῦνται μόνον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ δὲν θὰ συνέρχονται αὐτοδικαίως.

Ἐκάστοτε θὰ ὀρίζεται διὰ νόμου ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων, τὸ ἐκλογικὸν σύστημα. Πάντως δὲν θὰ εἶναι ἀναλογικόν, θὰ εἶναι δὲ εὐρυτάτη ἡ περιφέρεια. Ἐπιτακτικὴ ἐντολὴ δὲν θὰ ὑφίσταται.

Ἐκλόγιμοι θὰ εἶναι καὶ αἱ γυναῖκες.

Ἡ ἔκτασις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων θὰ κανονίζεται ἀναλόγως ἐκάστοτε τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος.

Ἡ ἔκτασις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων θὰ καθορίζεται ἐκάστοτε διὰ νόμου. Ἡ ἰδιοκτησία μόνον θὰ προστατεύεται συνταγματικῶς.

Γενικαὶ ρῆτραι. Τὸ γενικὸν συμφέρον ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ τοπικοῦ.

13 Δεκεμβρίου 1940»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΝΤΖΟΥΦΑΣ

Συνεπεία της ἐντολῆς, ἣτις ἐδόθη εἰς τὸν κ. Νικόλαον Κούμαρον καὶ εἰς ἐμέ, κατὰ Δεκέμβριον 1940, ἵνα, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρὸς ἀμφοτέρους ἐκτιθέντων, ἐργασθῶμεν διὰ τὴν ἐκπόνησιν σχεδίου πολιτεύματος, κατήρτισα ἀμέσως, συναρμολογήσας σχεδὸν αὐτολεξεῖ τὰς φράσεις, τὸ δημοσιευόμενον κατωτέρω σχεδιαγράφημα, τὸ ὁποῖον, ἀτυχῶς, δὲν ἐπρόφθασε νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ ἀειμνήστου Ἰωάννου Μεταξᾶ, ἔνεκα τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου του.

Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς εἶχε τὴν πρόθεσιν ὅπως τὸ συντομώτερον ἐκδοθῇ τὸ νέον Πολίτευμα, καλέσῃ δὲ τὸν λαὸν ὅπως διὰ δημοψηφίσματος ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ κείμενον τοῦ νέου Πολιτεύματος, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ, δὲν ἔπρεπε νὰ προσλάβῃ αὐτοτελῆ μορφήν Συντάγματος, ἀλλὰ, καθ' ὃ μέρος δὲν ἐτροποποιοῦντο, θὰ ἴσχυαν παραλλήλως αἱ διατάξεις τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911.

Τὸ κείμενον τοῦ ὑπ' ἐμοῦ καταρτισθέντος σχεδιαγράφηματος εἶναι τὸ ἀκόλουθον :

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου προηγεῖται τοῦ ἀτομικοῦ καὶ τοῦ τοπικοῦ συμφέροντος.

Τὸ ἄτομον ἔχει δικαιώματα, ἀλλὰ τὰ δικαιώματα τοῦ συνόλου προηγοῦνται πάντοτε καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου.

Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου ἀπέναντι τοῦ κράτους συστέλλον-

ται καὶ διαστέλλονται κατὰ τὰς περιστάσεις, κανονίζονται δὲ ἐκάστοτε διὰ νόμου ἀναλόγως τῶν συμφερόντων τοῦ συνόλου.

Ἡ θρησκεία, ἡ οἰκογένεια ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἰδιοκτησία, ἀποτελοῦν τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς συγκροτήσεως τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ἡ πνευματικὴ ἢ ἡ σωματικὴ ἐργασία ἀποτελοῦν νομικὴν ὑποχρέωσιν καὶ προστατεύονται ὑπὸ τοῦ κράτους. Εἰς οὐδένᾳ Ἑλληνῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἀεργία. Πᾶς ἄεργος καὶ ζῶν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων του, στερεῖται τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων καὶ τίθεται, ἀπὸ ἀπόψεως ἀστικῆς, ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ κράτους. Ἐξαιρέσεις λόγῳ ὑγείας, ἡλικίας καὶ ἀνεργίας, ρυθμίζονται ἐκάστοτε διὰ νόμου.

Ἡ ἰδιοκτησία ἀποτελεῖ λειτούργημα τῆς κοινωνίας. Ἡ ἰδιοκτησία καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς περιουσίας ἀναγνωρίζονται, τίθενται ὁμῶς ὑποχρεωτικῶς ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ συνόλου. Τὸ κράτος ἔχει τὸ δικαίωμα, ὅταν τὸ ἄτομον δὲν διαχειρίζεται τὴν ἰδιοκτησίαν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ συνόλου, νὰ ἐπιλαμβάνεται ταύτης.

Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραβίαστος ἐφ' ὅσον ἐναρμονίζεται πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου. Τὰ ὅρια ταύτης κανονίζονται ἐκάστοτε διὰ νόμου.

Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεισφέρουν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῶν δυνάμεών των.

Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Τὸ ζήτημα ἂν ἡ λογοκρισία εἶναι προληπτικὴ ἢ κατασταλτικὴ κανονίζεται ἐκάστοτε διὰ νόμου.

Ὁ τύπος ἀποτελεῖ κρατικὴν λειτουργίαν. Οἱ δημοσιογράφοι εἶναι δημόσιοι λειτουργοί. Τὰ προσόντα αὐτῶν κανονίζονται ἐκάστοτε διὰ νόμου.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

Φορεὺς τῆς νομοθετικῆς, τῆς ἐκτελεστικῆς, τῆς δικαστικῆς καὶ τῆς συντακτικῆς ἐξουσίας εἶναι ὁ βασιλεὺς.

Ὁ βασιλεὺς ἐνεργεῖ διὰ μιᾶς ὑπευθύνου κυβερνήσεως τὴν ὁποῖαν διορίζει.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ δι' ἀμέσου ἐκλογῆς, διορίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως μεταξὺ τῶν λαβόντων τὰ δύο τρίτα τῶν ψήφων. Δύναται ὁ βασιλεὺς νὰ διορίσῃ ἀρχηγὸν τῆς κυβερνήσεως καὶ τὸν μὴ τυχόντα τῶν 2)3 τῶν ψήφων ἢ καὶ τὸν μὴ τυχόντα πλειοψηφίας, ἀκόμη δὲ καὶ μὴ ὑποψήφιον.

Ὁ βασιλεὺς διορίζει τὸν ἀρχηγὸν τῆς κυβερνήσεως. Τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ πάροδον 20 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς κυβερνήσεως, διενεργεῖται ὑποχρεωτικῶς δημοψήφισμα. Αἱ ὑποψηφιότητες κυροῦνται ὑπὸ τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου, τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκλογῆς, μὲ προσφυγὴν εἰς τὸν βασιλέα. Ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ ἐμμείνη εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κυβερνήσεως, ἔστω καὶ ἂν ἕτερος ὑποψήφιος ἔλαβε περισσοτέρας ψήφους.

Ὁ βασιλεὺς διορίζει διὰ Β. Διατάγματος μόνον τὸν ἀρχηγὸν τῆς κυβερνήσεως. Οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ὑφυπουργοὶ διορίζονται διὰ Β. Διατάγματος, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κυβερνήσεως.

Τὸ διάταγμα τῆς παύσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κυβερνήσεως ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν διάδοχόν του. Τὸ διάταγμα τῆς παραιτήσεως ἀπὸ τὸν παραιτούμενον.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Πλὴν τῶν περιπτώσεων τῶν ρητῶς καθοριζομένων, ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς θελήσεώς του, εἶναι συμβουλευτικὴ.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ γίνεται α') δι' ἀντιπροσώπων, β') ἀπ' εὐθείας διὰ δημοψηφίσματος.

Πολιτικὰ κόμματα δὲν ἀναγνωρίζονται.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ

Τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα εἶναι τρία· α') τὸ συμβούλιον διὰ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀποτελούμενον ἐξ 80 ἀντιπροσώπων, β') τὸ συμβούλιον διὰ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀποτελού-

μενον ἐξ 60 ἀντιπροσώπων, καὶ γ') τὸ συμβούλιον διὰ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν ἀποτελούμενον ἐκ 40 ἀντιπροσώπων.

Τὰ συμβούλια προέρχονται δι' ἀμέσου καθολικῆς καὶ μυστικῆς ἐκλογῆς.

Τὸ ἐκλογικὸν σύστημα ὁρίζεται ἐκάστοτε διὰ νόμου, ἀποκλειομένης τῆς ἀναλογικῆς.

Ἐκλογικὴ περιφέρεια δὲν δύναται νὰ εἶναι ἡ στενὴ, ἀλλ' εἶναι ἡ εὐρυτάτη περιφέρεια.

Ἐπιτακτικὴ ἐκλογὴ δὲν ὑφίσταται.

Ἡ θητεία τῶν μελῶν τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν σωμάτων εἶναι τριετής. Τὰ συμβούλια ἐκλέγονται διαδοχικῶς κατ' ἔτος. Οὐδὲν μέλος ἀντιπροσωπευτικοῦ σώματος δύναται νὰ εἶναι ταυτοχρόνως μέλος καὶ ἄλλου σώματος. Ὁ ἀφ' ἧς ἔπαυσε διατελῶν μέλος τοῦ ἑτέρου τῶν συμβουλίων, δὲν δύναται ἐπὶ πενταετίαν νὰ ἐκλεγῇ μέλος ἄλλου συμβουλίου. Ἐπανεκλογὴ ὅμως ἐπιτρέπεται. Οὐδὲν μέλος τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν σωμάτων δύναται νὰ εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ ὑπουργός. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ λειτουργήματος τοῦ ὑπουργοῦ ἐκ μέρους μέλους ἀντιπροσωπευτικοῦ σώματος, ἰσοδυναμεῖ πρὸς παραίτησιν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ μέλους καὶ συνεπάγεται τὴν διεξαγωγὴν ἀναπληρωματικῆς ἐκλογῆς.

Τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ συμβούλια, δὲν συνέρχονται αὐτοδικαίως εἰς συνόδους, συγκαλοῦνται δὲ μόνον ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, ἢ ὅποια ἀνοίγει καὶ κλείει τὴν σύνοδον διὰ βασιλικοῦ διατάγματος.

Τὰ μέλη καὶ τῶν τριῶν σωμάτων, δὲν λαμβάνουν μισθὸν ἢ ἀποζημίωσιν. Ἐὰν ὅμως ἔχουν μόνιμον διαμονὴν εἰς ἐπαρχίαν, λαμβάνουν τὸ ἔξοδα τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς των κατὰ τὸ διάστημα τῆς συνόδου. Τὰ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης, κανονίζονται διὰ νόμου. Οἱ ἀντιπρόσωποι δύνανται νὰ ἀσκοῦν ἐπάγγελμα.

Ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ διαλύῃ ὅσάκις θέλει τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Μόνον ἡ κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ νόμους

Νομοθετική πρωτοβουλία τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου δὲν ὑφίσταται.

Ἄν ὁ νόμος ἀπορριφθῇ ἀπὸ τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον, ἡ κυβέρνησις δύναται ἐν τούτοις νὰ τὸν ἐκδόσῃ, θέτουσα αὐτὸν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ ἐπαναφέρουσα τὴν πρότασιν μετὰ ἐν ἔτος, εἰς νέαν σύνοδον τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου. Ἄν διὰ δευτέραν φορὰν ἀπορριφθῇ ὑπὸ τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου ἡ πρότασις νόμου, τεθέντος ἐν τῷ μεταξὺ ἐν ἐφαρμογῇ, διεξάγεται δημοψήφισμα. Ἄν τὸ δημοψήφισμα δώσῃ δίκαιον εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὑποχρεωτικῶς διαλύεται τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον.

Τὸ δημοψήφισμα δύναται νὰ παραληφθῇ ἐν περιπτώσει κινδύνου τῆς δημοσίας τάξεως καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος ἢ ἐξωτερικῶν κινδύνων διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους καταρτίζεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ κυροῦται ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

Ἐκλογεῖς εἶναι οἱ συμπληρώσαντες τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἄρρενες καὶ θήλεις.

Ἐκλόγιμοι εἶναι οἱ ἔχοντες ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικὰς τῶν ὑποχρεώσεις ἢ νομίμως ἀπαλλαγέντες.

Ἐκλόγιμοι εἶναι καὶ αἱ γυναῖκες αἱ συμπληρώσασαι τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν.

Μέλη τοῦ νομοθετικοῦ συμβουλίου διορίζονται δύο ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν καὶ εἰς ἡ δύο τῶν ἀγροτῶν.

Τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον ἔχει γνωμοδοτικὴν ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῆς κατ' ἀρχὴν ἀνάγκης ἐγκρίσεως νομοθετήματος, μὴ δυνάμενον νὰ εἰσέρχεται εἰς λεπτομερείας τῶν ἀρθρῶν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κομματισμοῦ.

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Τὸ ἐκτελεστικὸν συμβούλιον ἀπασχολεῖται μὲ τὰς πράξεις τῆς διοικήσεως, ἐλέγχον ταύτην καὶ ἐκφράζον ἐπιθυμίαν, ἔχον γενικῶς πρωτοβουλίαν προκειμένου περὶ ὑποβολῆς ἐπερωτήσεων.

Ὁ ὑπουργὸς ἐρωτώμενος παρέχει ἐξηγήσεις ἢ πληροφορίας καὶ ἢ συζητήσεις σταματᾷ ἄνευ οὐδεμιᾶς κυρώσεως.

Διὰ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ σώματος προβλέπεται ὁ περιορισμὸς τῆς πολυλογίας, ὥστε νὰ μὴ ἐκτρέπεται τὸ σῶμα εἰς ἀντίδρασιν.

Αἱ συνεδριάσεις γίνονται δημοσίᾳ, ἐκτὸς ἐὰν τὸ σῶμα ζητήσῃ νὰ γίνῃ μυστικὴ συνεδρίασις.

Τὸ ἐκτελεστικὸν συμβούλιον κατ' οὐδεμίαν περίπτωσιν δύναται νὰ ἔχῃ νομοθετικὴν ἀρμοδιότητα, ὅπως καὶ τάνάπαλιν, τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον οὐδέποτε δύναται νὰ ἔχει τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἐκτελεστικοῦ. Τὸ νομοθετικὸν καὶ τὸ ἐκτελεστικὸν συμβούλιον, δὲν ἔχουν ἀρμοδιότητα ἐλέγχου τῶν δικαστικῆς ἐξουσίας.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Τὸ δικαστικὸν συμβούλιον εἶναι ὁ γενικὸς ἔφορος τῆς διαχείρισεως τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἐκ μέρους τῶν δικαστικῶν ὀργάνων.

Τὸ δικαστικὸν συμβούλιον δὲν ἔχει ἰδίαν πρωτοβουλίαν, ἀλλ' ἀποφασίζει μόνον ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς κυβερνήσεως. Δύναται ν' ἀποφασίσῃ καὶ τὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἄρσιν τῆς ἰσοβιότητος καὶ τῆς μονιμότητος τῶν δικαστικῶν ὀργάνων.

Τὸ δικαστικὸν συμβούλιον ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τῶν ὀργάνων τῶν διαχειριζομένων τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, δυνάμενον, εἰσηγουμένης τῆς κυβερνήσεως, νὰ ἄρῃ δικαστικὰς ἀποφάσεις ἀμετακλήτους, ἐξετάζον καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ὑποθέσεων.

Τὸ δικαστικὸν συμβούλιον εἶναι τὸ ἀνώτατον δικαστήριον ἵνα δικάσῃ τοὺς ὑπουργούς. Οἱ ὑπουργοὶ παραπέμπονται εἰς δίκην κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Προκειμένης δίκης ὑπουργοῦ, προστίθενται εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον τρία ἕως τέσσαρα ἀνώτατα δικαστικά πρόσωπα, τῆς δίκης ὅμως τοῦ ὑπουργοῦ γινομένης ἀπὸ αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα.

Οἱ πρῶν ὑπουργοὶ παραπέμπονται εἰς δίκην διὰ τὰς πράξεις τὰς ὁποίας ἐξετέλεσαν ὡς ὑπουργοί. Διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ κοινοῦ δικαίου, οἱ ὑπουργοὶ παραπέμπονται εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια.

Τὸ δικαστικὸν συμβούλιον δικάζει τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα τὰ διὰ τοῦ τύπου τελούμενα. Τὰ κοινὰ ὅμως ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ τῶν κοινῶν δικαστηρίων.

Τὰ προσόντα τῶν μελῶν τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου κανονίζονται διὰ νόμου, ἡ δὲ ἡλικία δέον νὰ εἶναι 35 ἐτῶν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη, ὅπως τὰ μέλη τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου ᾧσιν νομικοί.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Τὰ τρία ἀντιπροσωπευτικὰ σώματα συνερχόμενα ἀπὸ κοινοῦ τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς κυβερνήσεως, ἀποτελοῦν τὴν ἀναθεωρητικὴν, συνέλευσιν.

Ἐν περιπτώσει διαφωνίας κυβερνήσεως καὶ συνέλευσεως, διενεργεῖται δημοψήφισμα.

Οὐδέποτε δύναται νὰ συζητηθῇ ἡ ἀναθεώρησις τῶν μονίμων στοιχείων τοῦ πολιτεύματος. Ὡς τοιαῦτα λογίζονται ἰδίᾳ α') τὸ περὶ ἐπικρατοῦσης θρησκείας, β') τὸ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, γ') τὸ περὶ χωρισμοῦ τῶν τριῶν ἐξουσιῶν καὶ τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν σωμάτων καὶ τὸ περὶ συγκεντρώσεως τῶν ἐξουσιῶν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν κυβέρνησιν, δ') τὸ περὶ ἰδιοκτησίας καὶ ἐργασίας.

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

Ὅσάκις δι' οἰονδήποτε λόγον νομίσῃ ἡ κυβέρνησις καὶ οὐδεὶς ἄλλος, ὅτι πρέπει νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ λαοῦ, διεξάγεται δημοψήφισμα λυομένου κυριαρχικῶς τοῦ ζητήματος. Τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ, α') ὅταν ἐν ἐκ τῶν τριῶν συμβουλίων ἀντιδρᾷ συστηματικῶς, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ προχωρήσῃ ἡ κυβέρνηση, β') ὅταν τεθῇ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐρώτημα περὶ διαλύσεως τῶν σωμάτων.

ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

Οὐδέν δικαστήριον δύναται, χωρὶς προηγουμένην εἰσήγησιν τῆς κυβερνήσεως, νὰ κηρύξῃ νόμον ἀντισυνταγματικόν.

ΟΡΚΩΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Τὰ ὀρκωτὰ δικαστήρια διατηροῦνται. Τούτων δύνανται νὰ συμμετέχουν τακτικοὶ δικασταί, οὐχὶ ὁμῶς πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ συνόλου.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκησις περιορίζεται. Τὰ περὶ τῆς ἐκτάσεως ταύτης, κανονίζονται ἐκάστοτε διὰ νόμου.

Ἰανουάριος, 1941»

· ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΝΤΖΟΥΦΑΣ